

Tysvær kommune
Resultatområde skule

Plan for eit trygt og godt
skulemiljø

Oppdatert 2.11.2017 etter ny versjon av kapittel 9A f.o.m. 01.08.2017

Tysvær kommune- aktivitet og trivsel

Føremålet med planen.....	3
1 EIT TRYGT OG GODT SKULEMILJØ.....	4
2 AKTIVITETSPLIKT.....	8
3 SAMARBEID	11
3.1 Elevrådet.....	11
3.2 Skulemiljøutvalet (SMU).....	11
3.3 Trivselsprogrammet (TL).....	11
3.4 Samarbeid med Resultatområde helse og forebygging.....	12
4 KARTLEGGINGSVERKTØY.....	14
4.1 Verktøya Spekter og elevundersøkinga.....	14
4.2 Sosiogram.....	14
4.3 Kartlegging av det sosiale miljøet i klassen.....	15
4.4 Observasjonsverktøyet INNBLIKK.....	15
4.5 Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme (Dembra)	15
APPENDIX	16
I FORSKING OM KRENKING OG MOBBING	16
Utestenging- årsaker og følger.....	16
II Opplæringslova kapittel 9 A	20
III Ordensreglement for Tysværskulen.....	25
III Lov om straff (Straffeloven)	25
IV Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (Åndsverkloven).....	26
V FNs konvensjon for barns rettigheter.....	26
8 RESSURSSIDER OG KJELDER.....	26

Føremålet med planen

God kommunikasjon og samhandling er kvalitetskjenne-teikn på eit trygt og godt skulemiljø. Det er eit felles ansvar og ei moralsk forplikting for alle i Tysværskulen å skape eit slikt miljø. Elevane skal få erfaringar med å lytte til andre, yte for andre og medverke til eit godt og inkluderande fellesskap. Dei skal kunne ta imot ros og tilbakemeldingar og kunne tilpasse seg reglar og system. Tysværskulen skal vere kjenneteikna av nulltoleranse for krenking, mobbing, trakassering og diskriminering.

Eit trygt og godt skulemiljø omfattar det som skjer på skulen sitt område, på skulevegen og alle arrangement i skulen sin regi. Skulehelsetenesta, pedagogisk psykologisk teneste (PPT) og andre tverrfaglege tenester er viktige medspelalar i arbeidet med å skape eit godt miljø. Alle vaksne rundt barnet utgjer eit lag som har eit felles ansvar for å vere med på å skape eit trygt oppvekstmiljø.

Opplæringslova Kapittel 9A Elevane sitt skulemiljø blei sist endra med verknad frå 01.08.2017. Rektor skal systematisk syte for at alle tilsette har god kunnskap om kapitlet med tilhøyrande endringar. Skulen skal informere elevane og foreldra om rettane deira og særleg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Målet med denne planen er å gi skulane eit felles rammeverk i arbeidet med å skape eit trygt og godt skulemiljø; gjennom å førebygge, oppdage og stoppe krenking, mobbing, trakassering og diskriminering.

1 EIT TRYGT OG GODT SKULEMILJØ

Elevane i Tysværskulen skal bli møtt av vaksne med gode verdiar. Strategiplanen legg føringane, og skuleleiarane er ansvarlege for å synleggjere verdiane i lokale dokument. Skulen sin lokale kultur kjem til uttrykk i form av haldningar og verdiar og er summen av m.a. elevsyn, læringsyn, skuleleiing, kompetanseheving og vurderingsmåtar.

I Opplæringslova § 9A brukar ein omgrepet skulemiljø, forstått som summen av læringsmiljø og ytre rammefaktorar. Læringsmiljø er dei miljømessige faktorane som skulen har påverknad på. Elevføresetnader og heimesituasjon er døme på ytre rammefaktorar. Psykososialt skulemiljø blir definert som summen av læringsmiljø og ytre rammefaktorar og føreset at alle rundt eleven samarbeider.

Det er læraren som har ansvaret for å utvikle eit godt læringsmiljø. Dette krev fokus på klasseleiing, mobbing og andre krenkingar. Ein god klasseleiar motiverer elevane og har positive forventingar til dei, gir elevane fagleg og sosial støtte, skaper ein god læringskultur, syter for struktur og reglar, er open for å bli observert av kollegaer og vurderer sin eigen praksis med fokus på forbetring og utvikling.

Arbeidet med mobbing og andre krenkingar inngår i det daglege arbeidet med å skape eit godt læringsmiljø. Systematisk arbeid mot mobbing inneber at ein førebyggjer, avdekker, stoppar og følgjer opp uønska hendingar. Skulen må vere særleg merksam på ansvaret ein har når det gjeld digital mobbing.

Identitetsbasert mobbing er mobbing knytt til gruppebaserte fordommar om nedsett funksjonsevne og etnisitet, men også fordommar om religion, kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og liknande. Gruppebaserte fordommar er utbreidd i Norge. For å motverke identitetsbasert mobbing, må skulen arbeide aktivt med verdigrunnlaget sitt, formålsparagrafen i opplæringslova og den generelle delen av læreplanen. Elevane må lære kor viktig det er å ha respekt

for at vi er ulike og kva konsekvensar det kan få om vi aksepterer eit sorteringssamfunn.

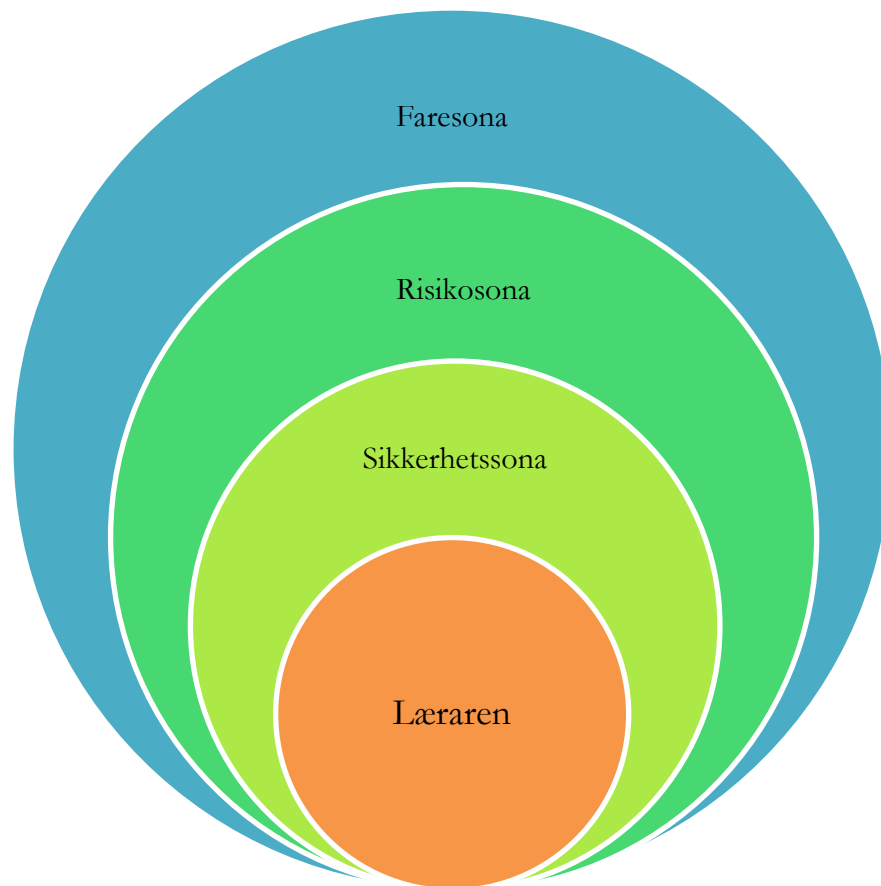
Ein støttande lærar viser både emosjonell og fagleg støtte. Emosjonell støtte kan vere knytt til eleven sin sosiale situasjon. Fagleg støtte handlar om at relasjonen er prega av varme og interesse for at elevane skal meistre og opprettehalde motivasjonen for læring. Eleven må vite kva du forventar som lærar. Det må vere gjensidig respekt og tillit som gjer at ein kan vere saman om arbeidet som skal gjerast.

Relasjonell kompetanse er avgjerande for læring, vurderingspraksis og læreringsmiljø. Det pedagogiske handverket blir definert som pedagogen si evne til å sjå kvart enkelt barn på barnet sine eigne premissar og avstemme si eiga atferd utan å bli handlingslamma ut frå eigne kjensler. Den andre dimensjonen er den pedagogiske etikken, det vil seie læraren si evne og vilje til å ta på seg det fulle og heile ansvaret for kvaliteten på relasjonen.

Alle elever, uansett kor stor elevgruppa måtte vere, har ein relasjon til læraren sin. Den profesjonelle lærar har ei etisk plikt til å syte for at denne relasjonen er så god som mogleg. Å vere høfleg, er døme på profesjonell relasjonsbygging.

Systematisk arbeid med relasjonsbygging kan gjerast etter modellen på neste side..

Tenk på elevgruppa di. Plasser namnet på alle elevane inn i dei ulike sonene i modellen. Sikkerhetssona, dvs dei elevane du veit du har ein god relasjon til, risikosona, dvs. dei elevane du veit du innimellom har ein dårleg relasjon til, faresona, dvs. dei elevane du veit du gjennomgåande har ein problematisk relasjon til. Korleis tekk du vare på dei gode relasjonane? Korleis kan du betre relasjonane til dei elevane du opplever å ikkje ha fullt så god relasjon til?

Eit forpliktande samarbeid mellom heim og skule er avgjerande for å legge til rette for læring og trivsel. Heim og skule må registrere og gi melding om negativ åtferd også på skulevegen. Alle vaksne i skulesamfunnet og dei føresette til elevane har ansvar for å vere merksame på at mobbing kan skje. Det viktigaste er at ein som vaksen grip inn og syter for at mobbinga stansar. Dersom nokon observerer eller får høyre noko som kan knytast til mobbing, skal ein gi melding til skulen, anten til kontaktlærar, rektor eller inspektør. Alle meldingar skal følgjast opp innan ei veke.

Gode skular bidreg til at alle barn og unge opplever omsorg, meistring, trivsel og læring. Det fremjer god psykisk helse og moglegheiten til å få eit godt liv.

I Tysvær kommune skal alle elevar få opplæring i Psykologisk førstehjelp og bruk av verktøyet grønne og røde tankar. Opplæringa er lagt til 5. og 8. trinn.

Sosial kompetanse er eit sett av ferdigheiter, kunnskapar og haldningar som ein treng for å meistre ulike sosiale miljø og som gjer det mogleg å etablere og vedlikehalde relasjonar og som bidreg til å auke trivsel og fremje vekst.

Empati er viktig for å kunne etablere vennskap og nære relasjonar til andre, og vil også fungere som ei motvekt mot for eksempel mobbing og vald. Empati er situasjonsbestemt og kan derfor utviklast og endrast. Skal elevene utvikle empati, bør dei møte empatiske lærarar.

Ei viktig side ved samarbeid er å følgje reglar og beskjedar. Samarbeid inneber å dele, hjelpe andre og vere gjensidig avhengig av kvarandre. Samarbeid bør ein øve på i realistiske situasjonar, det må verdsettast og utøvast aktivt.

Evne til sjølvhevdning er ofte avgjerande for å kunne delta aktivt i sosiale fellesskap. I dette ligg og evne til å kunne seie nei til det du helst ikkje bør vere med på. Sjølvhevdning omfattar å be andre om hjelp, å kunne stå for noko sjølv og å reagere på andre sine handlingar.

Sjølvkontroll handlar om å tilpasse seg fellesskapet og ta omsyn til andre. Det inneber å kunne vente på tur, vere kompromissorientert og å reagere på erting og kommentarar frå andre utan å ta igjen, bli sint eller slåss. Å vere medviten sine egne kjensler og å ha evne til å forstå seg sjølv, er ein viktig føresetnad for å ha sjølvkontroll.

Å ta ansvar handlar om å utføre oppgåver og vise respekt for egne og andre sine eigendelar og arbeid. Utvikling av ansvar heng saman med å få ansvar gjennom medbestemming og ta konsekvensane av dette ansvaret. Å ta ansvar handlar og om evne til å kunne kommunisere med vaksne.

2 AKTIVITETSPLIKT

Skulen si aktivitetsplikt er femdelt:

- følgje med
- gripe inn
-
- undersøke all mistanke om og kjennskap til
- sette inn eigna tiltak heilt til eleven har det trygt og godt

Alle som arbeider på skulen er pliktige til å følgje med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø, gripe inn og varsle rektor.

*Jf. § 9 A-4. Aktivitetsplikten for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skulemiljø
Første ledd og andre ledd*

Alle som arbeider på skolen, skal **følgje med** på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø, og **gripe inn** mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal **varsle rektor** dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø.

Aktivitetsplikta gjeld for tilsette i SFO, kontorpersonell, reinhaldar, vaktmester, assistentar, fag- og miljøarbeidarar, lærarar og skuleadministrasjonen. Rektor er ansvarleg for å informere alle desse om kva aktivitetsplikta inneber. I alvorlege saker skal rektor varsle skuleeigar.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø, skal skolen snarast **undersøkje** saka. Du finn meir om dette i kapittel 4 Kartleggingsverktøy.

Dersom undersøkinga avdekkjer at skulemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skulen setje inn eigna tiltak heilt til den eleven det gjeld opplever at han eller ho har det trygt og godt på skulen. Alle involverte elevar skal bli høyrde, og elevane sitt beste skal vere grunnleggjande.

Aktivitetsplikta er skjerpa dersom det er ein som arbeider på skulen, som krenkjer ein elev. Den om oppdagar dette, skal straks varsle rektor. Rektor skal varsle skuleeigar.

Jf. § 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. Dette gjeld og saker som skulen avdekker sjølv. I planen skal det stå:

- kva problem skal løysast
- kva tiltak har skulen planlagt
- når skal tiltaka gjennomførast
- kven er ansvarleg
- når skal tiltaka evaluerast

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd. Dokumentasjonen skal ligge eleven si elektroniske mappe. Så langt råd er, skal skulane skal bruke stafettlogg i desse sakene slik at foreldre kan følgje med på tiltaka. Det er viktig at ein får fram resultatet av evalueringar undervegs og eventuell justering av tiltak. Saka varer ved til eleven opplever skulemiljøet som trygt og godt.

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

www.fylkesmannen.no/rogaland

1. Dersom foreldra trykkjer på *Trygg skole utan mobbing*, kjem dei til nettsida til FM som heiter *Ein trygg skoledag utan mobbing*. På høgre side ligg skjemaet *Melde frå om mobbing*.
2. Dersom foreldra trykkjer på *Send sikker melding* kjem dei til ei side der dei må logge seg på med til dømes BankID, slik at dei kan sende melding til Fylkesmannen.

TRYGG SKOLE UTAN MOBBING

SJUMILSSTEGET FOR GOD OPPVEKST

VERJEMÅL

TILSYN 2017

SEND SIKKER MELDING

3 SAMARBEID

3.1 Elevrådet

Elevrådet har eit særleg ansvar for å arbeide for å skape eit godt lærings- og skulemiljø. Tysværskulen skal ha elevråd som opplever reell medverknad på eige skulemiljø.

Opplæringslova § 11-2. Elevråd ved grunnskolar (første og fjerde ledd)

Ved kvar grunnskole skal det for årstrinna 5-7 og for årstrinna 8-10 vere eit elevråd med representantar for elevane.

Elevrådet skal fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape godt lærings- og skulemiljø. Rådet skal også kunne uttale seg i og komme med framlegg i saker som gjeld nærmiljøet til elevane.

3.2 Skulemiljøutvalet (SMU)

Skulemiljøutvalet (SMU) er eit rådgjevande organ som har eit særskild ansvar for både det fysiske og det psykososiale miljøet ved skulen. I dette samarbeidsorganet er elevar og foreldre i fleirtal, noko som gir rom for brukarmedverknad og involvering. Døme på samarbeidsområde er ordensreglementet, brukarundersøkingar, trivselstiltak og tiltak som kan betre tilhøva ved skulen. Skuleleiarane i Tysværskulen er ansvarlege for at skulemiljøutvalet er i god funksjon ved eigen skule. Jamfør **Opplæringslova § 11-1a)**

3.3 Trivselsprogrammet (TL)

Trivselsprogrammet (TL) er i bruk på alle skulane i kommunen. TL har som mål å fremje og auke aktivitet i friminutta, å legge til rette for at elevar skal kunne byggje gode vennsksapsrelasjonar, redusere konflikhtar blant elevar og fremje verdiar som inkludering og respekt. Kombinert med gode handlingsplaner eller program mot mobbing, er målet at Trivsels-programmet også skal kunne bidra til å redusere mobbing. Elevar frå 4.-10. trinn er trivselleiarar på sin skule og har eit særleg ansvar for å førebygge mobbing gjennom å aktivisere medelevar i ulike aktivitetar i friminutta.

3.4 Samarbeid med Resultatområde helse og førebygging

I Tysvær er alle dei tverrfaglege tenestene organisert under Resultatområde helse- og førebygging. Tenestene er samansett av PPT, helsesøstertenesta, barnevernstenesta, Psykisk helse barn-unge, folkehelsekoordinator og SLT-koordinator.

Kommunen arbeider etter prinsippa for BTI, betre tverrfagleg samhandling. Foreldre/føresette og barna deira har tilgang til god og rask lågterskelhjelp. Verktøyet stafettlogg sikrar koordinering av samarbeid rundt elevar som treng særleg oppfølging, fagleg eller sosialt. Å opprette stafettlogg krev samtykke frå føresette. Loggen er digital og pålogginga er godkjent av datatilsynet og skjer via personeleg ID. Stafettlogg kan vere aktuelt som loggføring for nokre saker knytt til krenking og mobbing. Foreldre/føresette til barn med stafettlogg kan til ei kvar tid følge prosessar og tiltak rundt barnet deira.

Samarbeid mellom skule og PPT

PPT er organisert under resultatområde helse- og førebygging, men både PPT og skule arbeider ut frå Opplæringslova. Skule og PPT har utarbeidd ein samhandlingsplan som synleggjer samarbeidet både på individ- og systemnivå. Kvar skule har sin eigen PPT-skulekontakt og samarbeider tett med desse. PPT er ein sentral samarbeidspart når det gjeld det psykososiale skulemiljøet og tilbyr skulane rettleiing både under kartlegging og oppfølging av mobbing.

Samarbeid med skulehelsetenesta

Foreldre/føresette kjenner helsesøstertenesta gjennom spebarn- og småbarnstida. Terskelen for å ta kontakt er låg. Tenesta ønsker å bidra i arbeidet med å skape eit godt skulemiljø.

Samarbeid gjennom Tverrfagleg oppvekstteam (TOT)

Tverrfagleg oppvekstteam (TOT), er kommunen sitt samarbeidsorgan for barnehage, skule og helse & førebygging. Kvar barnehage og skule har sitt team. PPT, helsesøster, barnevern og psykisk helse barn-unge har faste representantar i

tema. Andre tenester kan delta etter spesiell innkalling. I TOT kan ein drøfte mobbing, førebyggjande tiltak, klasse miljø, skulemiljø, miljø i barnehagar, fritidsmiljø, rusproblematikk, vald og rasisme både generelt nivå og på individnivå.

Samarbeid med SLT-koordinator

Tysvær kommune har eigen SLT-koordinator (samordningsmodell for lokale, førebyggjande tiltak mot rus og kriminalitet), som m.a. har overordna ansvar for å gjennomføre og drifte MOT-programmet. Ved å ha auka medvit om sosial påverknad, bruke gode rollemodellar og auke trua på egne krefter skal MOT-programmet bidra til å hjelpe ungdom til å ta gode val og ha mot til å seie nei.

4 KARTLEGGINGSVERKTØY

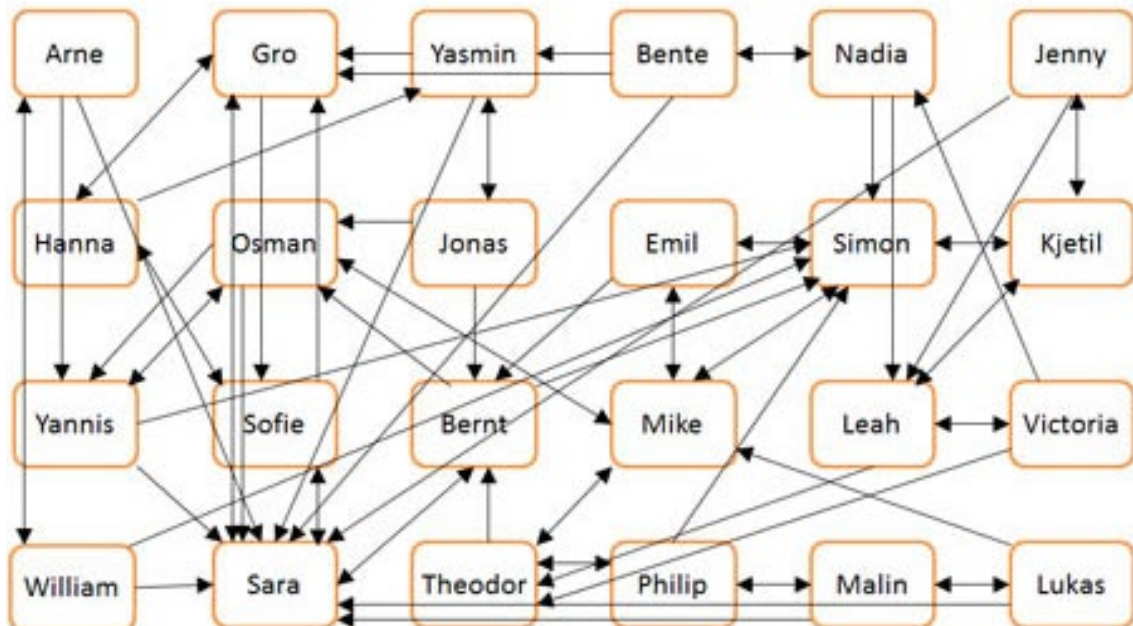
4.1 Verktøya Spekter og elevundersøkinga

Det er utarbeidd fleire verktøy som kan brukast i arbeidet med å avdekke krenking, mobbing, trakassering og diskriminering. I Tysværskulen er to verktøy obligatoriske, den ikkje anonyme spørjeundersøkinga Spekter og elevundersøkinga. Spekter skal gjennomførast munnleg for 1.-2. trinn og skriftleg for 3.-10. trinn. Gjennomføringa er lagt til september.

I Tysværskulen er elevundersøkinga obligatorisk for 5.-10. trinn og skal gjennomførast innan utgangen av januar. Kvar skule skal analysere egne resultat og lage ein plan for oppfølging. Planen skal ligge som prosess i Conexus Insight (PULS).

4.2 Sosiogram

Ved å kartlegge kven elevane helst vil arbeide saman med og vere saman med i friminuttet, har vi eit grunnlag for å få eit godt innblikk i klassemiljøet og om nokon elevar er utestengt frå gruppa.

4.3 Kartlegging av det sosiale miljøet i klassen

Utsagn	Heilt enig	Litt enig	Litt uenig	Heilt uenig
Eg er blitt venner med mange i denne klassa.				
I denne klassen blir du godtatt sjølv om du ikkje er like flink eller litt annleis enn andre.				
Dei andre i klassen hjelper meg dersom det er noko eg ikkje får til eller ikke forstår.				
Klassekameratane bryr seg om korleis eg har det				
Klassekameratane mine likar meg.				
Det er elever i klassen som eg ikkje går så godt saman med.				

4.4 Observasjonsverktøyet INNBLIKK

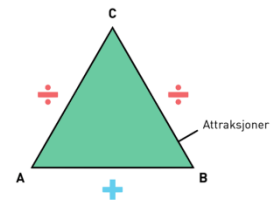
INNBLIKK er eit sosial-analytisk verktøy for å førebygge og avdekke skjult mobbing. Det som er særmerkt med dette verktøyet, er at det gir kunnskap i å observere samspelet mellom elevane.

4.5 Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme (Dembra)

Dembra er ei ressurside for skular i arbeidet med å førebygge antisemittisme, rasisme og udemokratiske haldningar. 22. juli 2011 og ulike hendingar andre stader i Europa og verda elles aktualiserer bruken av dette verktøyet. På nettsida finn ein læringsressursar med undervisningsopplegg, bakgrunnsstoff innan ei rekke aktuelle tema. <http://dembra.no/>

APPENDIX

I FORSKING OM KRENKING OG MOBBING

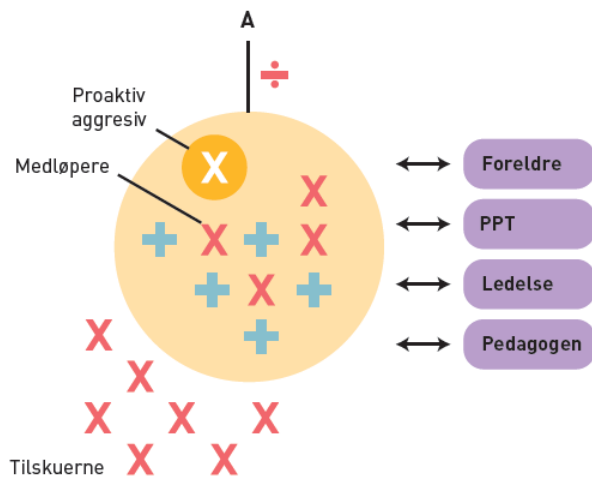
Utstenging- årsaker og følgjer

Årsaka til at elevar stenger kvarandre ute, kan ofte forklarast ut frå relasjonane mellom dei. Attraksjonsmodellen er henta frå Pål Roland si førelesing under Utdanningskonferansen i Haugesund 2016 og viser til psykologiske mekanismar bak mobbinga.

A, B og C er elevar. Pluss og minus-teikna syner relasjonane mellom dei.

A og B har ein positiv tilhørighet og oppnår denne ved at begge stenger C ute. Opplevd makt og status gjennom disse handlingene kan også være « drivere» i slike situasjoner.

- Sjølve dynamikken i mobbinga kan ein og sjå i eit større perspektiv. Modellen under syner eleven A som blir utsett for proaktive negative handlingar frå ei gruppe (se fig 2). Laget rundt eleven, foreldre, PPT, skuleleiinga og læraren/ane vurderer situasjonen og gir råd ut frå si forståing av kva som føregår. Felles kunnskap er ei styrke for laget og den felles oppgåva deira.

Pål Roland (Haugesund 2.11.2016)

Sentrale tema i mobbebegrepet når det gjeld skule er negative handlingar, opplevinga av makt/avmakt i relasjonen og repeterande atferd. **Proaktive negative handlingar** ligg bak handlingar som har eit negativt formål. Mobbing er atferd som verkar belønnande for dei som utfører mobbinga.

Reaktiv aggresjon er knytt til kjensler, t.d. sinne og frustrasjon og blir ikkje rekna som mobbing.

Mobbaren, kvit X, utøver proaktive negative handlingar mot A, dvs den som blir utsett for mobbing. Mobbaren har fleire medløparar, raude X, med seg på gruppa. Det at dei stenger A ute, skaper tilknytning mellom dei, lyseblå +-teikn. På sidelinja er dei som følgjer med, tilskodarane. Dei er ikkje aktive, men ved at dei let vere å gripe inn, oppfattar både mobbar og den som blir utsett for mobbinga dei som støtte til mobbinga.

To hovudtypar av mobbarar

Det er to hovudtypar av mobbarar, dei populære og dei som sjølv er utsett for mobbing (Salmivalli et al 2009 vist til av Roland 2016)

Dei populære bruker negative handlingar, t.d. utestenging, for å oppretthalde popularitet. Jf modellen ovanfor. Dei er sentrale i nettverket og «styrer» mobbinga gjennom og ved hjelp av andre.

«**Bully – victims**» er personar som sjølv blir mobba og som mobbar andre som er svakare enn dei sjølv. Denne elevgruppa ser ut til å være i sterk risiko for feilutvikling, og treng mykje positiv oppfølging.

Dei som blir utsett for mobbing tilhøyrer ofte tre hovudtypar:

Dei sårbare og innadvendte som har vanskar i relasjonar, ikkje forsvarer seg, er utestengt og stenger seg ute sjølv.

Dei utagerande som har reaktiv problematikk og er utestengt.

Dei flinke elevane som kjem i klassemiljø der medelevane er negative til læring.

Digital mobbing

Hildegunn Fandrem (Haugesund 2016) skil mellom ulike hovudtypar av mobbing. Det er og overlappingar mellom desse.:

Direkte mobbing <-> **Indirekte/skjult mobbing**

Ansikt til ansikt/tradisjonell <- > Digitalt/gjennom sosiale media

Fysisk mobbing – direkte, ansikt til ansikt - > førekjem ikkje digitalt

Vondsinna erting eller truslar – direkte -> kan førekomme digitalt

Utfrysing/utestenging/baksnakking – indirekte -> kan førekomme digitalt

Identitetsbasert mobbing (basert på kjønn, nedsett funksjonsevne, etnisitet, seksuell orientering) -> førekjem oftare digitalt enn ansikt-til-ansikt .

Digital mobbing skjer gjennom bruk av sosiale media, dvs. ved bruk av digitale hjelpemiddel (bilete, film, tekst)

Sms

Snapchat

Facebook

YouTube

Instagram

Blogg

Twitter

Momio

Jodel

1 Intensjonskriteriet

Generell aggresjon => *intent to cause harm*

Dei fleste unge oppgir at digital mobbing inneber ein intensjon om å skade.

Det er vanskelig å identifisere intensjonen når ein ikkje ser mobbaren

Sjølv om ikkje intensjonen var å skade, kan det likevel hende at den som blir utsett opplever at der er en intensjon

=> Intensjonskriteriet bør inkluderas i definisjonen også når det gjelder digital mobbing

2 Maktubalanse

Fysisk styrke er ikkje relevant ved digital mobbing. Men psykologisk sjølvsikkerhet og høgare sosial status er og relevant i det virtuelle rommet.

Anonymitet -> vanskelegere å forsvare seg når ein ikkje veit kven det er.
Publisitet - > det uavgrensa publikummet gjør det ekstra utrygt

=> maktkriteriet bør inkluderes også når det gjelder digital mobbing

3 Repetisjon

Spreading/stort publikum: Ei hending kan begynne å rulle «som ein snøball» utan at mobbaren har kontroll (t.d. distribusjon av bilete) -> Ei enkelt hending frå ein mobbar kan bli repetert fleire gonger av andre og den som blir utsett for mobbinga blir ramma fleire gonger.

Tilgjengelegheit: Ein sms eller eit bilete sendt kun èn gang kan tas frem mange gonger -> opplevelsen gjentas, selv om mobbeatferden har inntrådt kun en gang

=> Ikke et aktuelt kriteriet i kriteriets opprinnelige forstand da repetisjon ligger i de digitale mediers natur

II Opplæringslova kapittel 9 A

(Heile kapitlet endra med lov 9 juni 2017 med verknad f.o.m. 01.08.2017)

§ 9 A-1. Verkeområde for kapitlet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11.

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. *Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev*

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. *Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker*

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal

sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerdar til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

§ 9 A-7. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndighetene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjytte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

§ 9 A-10. Ordensreglement

Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole, og fylkeskommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte vidaregåande skole.

Reglementet skal gi reglar om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om orden og oppførsel, om kva tiltak som kan nyttast mot elevar som bryt reglementet, og om korleis slike saker skal behandlast.

Skolen kan berre nytte tiltak som er fastsette i ordensreglementet. Tiltaka skal ikkje innebere fysisk refsing eller anna krenkjande behandling. Før det blir teke avgjerd om tiltak, har eleven rett til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

Ordensreglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Kravet i forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav c om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

§ 9 A-11. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at grunnskoleelevar kan visast bort frå undervisninga dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Elevar på 1. til 7. årstrinn kan visast bort for enkelttimar eller resten av dagen, og elevar på 8. til 10. årstrinn kan visast bort for opp til tre dagar.

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar i vidaregåande skole kan visast bort frå undervisninga i opp til fem dagar dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Det kan like eins fastsetjast at elevar kan visast bort for resten av skoleåret dersom brota er særleg alvorlege.

Rektor kan vedta bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven.

Fylkeskommunen kan vedta at ein elev i vidaregåande skole skal visast bort for resten

av skoleåret. Om ikkje kommunen eller fylkeskommunen fastset noko anna, kan rektor gi lærarar høve til å vise bort elevar frå si eiga undervisning for ei opplæringsøkt, men ikkje meir enn to klokketimar.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal ein ha vurdert andre tiltak. Foreldra skal varslast før ein elev på 1. til 7. årstrinn blir bortvist for resten av dagen.

§ 9 A-12. *Tvangsmulkt*

For å sikre gjennomføringa av vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd kan Fylkesmannen og klageinstansen fastsetje tvangsmulkt for skoleeigaren. Avgjerd om tvangsmulkt kan gjerast samtidig med vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd eller seinare.

Ei avgjerd om tvangsmulkt får verknad når skoleeigaren ikkje held fristen for gjennomføring av vedtaket etter § 9 A-6 fjerde ledd, og mulkta går inntil vedtaket er oppfylt. Ei avgjerd om tvangsmulkt får ikkje verknad dersom det blir uråd å rette seg etter vedtaket og den ansvarlege ikkje kan noko for dette.

Avgjerda om tvangsmulkt skal behandlast i samsvar med reglane i forvaltningsloven kapittel IV og V. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Mulkta går til statskassa. I særlege tilfelle kan tvangsmulkta reduserast eller falle bort.

Departementet kan gi forskrift om kva slags tvangsmulkt som kan nyttast, og om kor stor mulkta skal vere.

§ 9 A-13. *Straffansvar*

Med bøter, fengsel i opp til 3 månader eller begge delar blir den straffa som forsettleg eller aktlaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 første og andre ledd og § 9 A-5. Med bøter, fengsel i opp til 3 månader eller begge delar blir rektoren straffa som forsettleg eller aktlaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd.

Dersom § 9 A-4 første til fjerde ledd eller § 9 A-5 er brotne av nokon som handlar på vegner av skolen, kan skoleeigaren straffast, jf. straffeloven § 27.

Fristen for forelding av straffansvaret er 5 år.

§ 9 A-14. *Erstatningsansvar og bevisbyrde*

Reglane i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2 gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Dersom det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tru at skoleeigaren ikkje har følgd reglane i eller i medhald av kapittel 9 A om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

§ 9 A-15. Forskrift om skolemiljøet

Departementet kan gi forskrift om krav til skolemiljøet.

III Ordensreglement for Tysværskulen

Ordensreglementet for Tysværskulen, blei vedtatt som forskrift i levekårutvalet 18.11.2015 er forpliktande for alle skulane. Kvar skule skal utdjupe reglane og tilpasse dei til sin skule med eige reglement for SFO. reglane er eit viktig verktøy i arbeidet med å skape eit trygt og godt skulemiljø.

III Lov om straff (Straffeloven)

Digital mobbing fell inn under fleire av paragrafane i Straffelova. Å utgi seg for å vere ein annan person på sosiale media, facerape, inneber å krenke ein annan sin identitet. Medverknad kan også straffast.

§ 202. Identitetskrenkelse

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget setter seg i besittelse av en annens identitetsbevis, eller opptre med en annens identitet eller med en identitet som er lett å forveksle med en annens identitet, med forsett om å oppnå en uberettiget vinning for seg eller en annen, eller påføre en annen tap eller ulempe

Å trua nokon verbalt eller gjennom handling slik at dei blir alvorleg redde, er straffbart.

§ 263. Trusler

Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Å opptre skremmande eller plagsamt eller viste atferd som krenkar andre sin fred, er og straffbart. Dette kan gjelde for ~~mobbing~~.

§ 266. Hensynsløs atferd

Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Det er heller ikkje lov å krenke privatlivets fred.

§ 267. Krenkelse av privatlivets fred, (første ledd)

Den som gjennom offentlig meddelelse krenker privatlivets fred, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

IV Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (Åndsverkloven)

Å dele bilder offentlig krev samtykke av den som er avbilda, med nokre få unntak.

§ 45c. Fotografi som avbilder en person kan ikke gjengis eller vises offentlig uten samtykke av den avbildede, unntatt når a) avbildningen har aktuell og allmenn interesse, b) avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet, c) bildet gjengir forsamlinger, folketog i friluft eller forhold eller hendelser som er av allmenn interesse

VFNs konvensjon for barns rettigheter

Ein skal alltid ta omsyn til Barnets beste.

8 RESSURSSIDER OG KJELDER

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-2/id2400765/?q=NOU%202015:2>
(05.07.2017)

https://www.regjeringen.no/contentassets/95ef678cc8c7454fb45e3f57826dd461/partnerskapmot_mobbing.pdf (05.07.2017)

<http://www.ks.no/fagomrader/utvikling/fou/fou-rapporter/framtidas-kompetanse/?id=41291>
(05.07.17)

<https://www.utdanningsforbundet.no/Hovedmeny/Profesjonsetikk/> (05.07.17)

<http://www.udir.no/Laringsmiljo/> (05.07.17)

<http://www.trivselsleder.no/no/HJEM/> (05.07.17)

<http://laringsmiljosenteret.uis.no/mobbing/> (05.07.17)

http://laringsmiljosenteret.uis.no/category.php?method=Mobbing&lang=no_NO&categoryID=13266&q=innblikk (05.07.17)

<http://laringsmiljosenteret.uis.no/prosjekt-og-program/laeringsmiljoeprosjektet/> (05.07.17)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-2/id2400765/?q=NOU%202015:2> (05.07.17)

<http://www.mot.no/om-mot/hva-gjor-vi/mot-i-ungdomsskolen/>(05.07.17) MOT i ungdomsskolen

<http://www.ks.no/fagomrader/utvikling/fou/fou-rapporter/framtidas-kompetanse/?id=41291> (05.07.17) Framtidas kompetanser i barnehage og skole

<http://www.udir.no/laring-og-trivsel/klasseledelse/> (05.07.17) Klasseledelse

<https://www.hjelptil hjelp.no/video/psykologisk-forstehjelpsskrin-frykt-og-rode-gronne-tanker-norsk> (05.07.17) Psykologisk førstehjelpsskrin. Røde og grønne tanker.

www.fylkesmannen.no/rogaland (06.09.2017)